

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบัน เมล็ดงา เป็นพืชน้ำมันชนิดหนึ่งที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจอย่างมาก เพราะมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ซึ่งประกอบด้วย น้ำมัน โปรตีน คาร์โบไฮเดรต วิตามินและแร่ธาตุต่าง ๆ ที่จำเป็นหลายชนิด เมล็ดงานนอกจากจะใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารโดยตรงแล้ว ยังสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการสกัดน้ำมัน เพื่อการบริโภคและใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การทำเนยเทียม น้ำมันใส่ผม น้ำหอม สบู่ น้ำมัน ยารักษาโรค และเครื่องสำอางค์อื่น ๆ อีกหลายชนิด เมล็ดงาจึง เป็นพืชน้ำมันที่ใช่ได้ในแง่ของการบริโภคโดยตรงและอุตสาหกรรมน้ำมัน อุตสาหกรรมน้ำมันที่ใช่เมล็ดงาเป็นวัตถุดิบ จะได้ปริมาณน้ำมันสูงและมีคุณภาพดี เพราะมีกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวสูง โดยเฉพาะกรดไขมันที่จำเป็นต่อร่างกายซึ่งขาดไม่ได้ (Essential Fatty Acid) คือ กรดไลโนเลอิก (Linoleic Acid) อยู่เป็นปริมาณสูง อีกทั้งยังเก็บได้นานโดยไม่เสื่อมคุณภาพและไม่เหม็นหืน เพราะมีสารกันหืนธรรมชาติ คือ เซซาโมลิน (Sesamol) อยู่ในน้ำมันงา¹ ด้วยเหตุนี้ น้ำมันงาจึง เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการปลูกงา เกษตรกรจึงนิยมปลูกกันอย่างแพร่หลายไปทั่วทุกภาคของประเทศ เพราะเป็นพืชที่ปลูกง่าย ทนต่อความแห้งแล้งได้ดี การลงทุนต่ำ มีตลาดรับซื้อและราคาดี เกษตรกรมีการปลูกงาเป็นสองช่วง คือ ต้นฤดูฝน และปลายฤดูฝน ในปีการเพาะปลูก 2528/29 ประเทศไทยสามารถ

¹ ประทีปศรี ลินชัยศรี, คุณภาพ เมล็ดและน้ำมันงาพันธุ์ต่าง ๆ ที่ปลูกในประเทศไทย, (เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการปลูกงา ณ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคกลาง จังหวัดชัยนาท วันที่ 2-4 ธันวาคม 2528), หน้า 1.

ผลิตเม็ดเงินได้ประมาณ 22,100 เมตริกตัน มูลค่า 258.10 ล้านบาท โดยมีปริมาณการส่งออก
 ในรูปเม็ดเงิน 14,974.64 เมตริกตัน มูลค่าของการส่งออก 240.01 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์เม็ดเงิน
 งามในรูปน้ำมัน 63,514 ลิตร มูลค่า 4.04 ล้านบาท² จากข้อมูลสถิติการเกษตรของประเทศไทย
 ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา พอสรุปได้ว่า ประเทศไทยผลิต เม็ดเงินได้โดยเฉลี่ยปีละประมาณ
 20,000-30,000 เมตริกตัน โดยนำไปใช้บริโภคภายในประเทศประมาณร้อยละ 50-55 ของ
 ผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือส่งออกเป็นสินค้าออกโดยประมาณปีละ 10,000-15,000 เมตริกตัน
 สำหรับตลาด เม็ดเงินของโลกมีความต้องการ เม็ดเงินปีละประมาณ 250,000-300,000 เมตริกตัน
 โดยเฉพาะตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ไต้หวัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย
 ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอเมริกา คูเวต และอิสราเอล มีความต้องการรวมปีละประมาณ 150,000-
 200,000 เมตริกตัน³ ฉะนั้นจะ เห็นได้ว่า เม็ดเงินที่ผลิตได้ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของ
 ตลาดต่างประเทศ

เม็ดเงิน เป็นพืชน้ำมันที่มีศักยภาพในการผลิตและการตลาดสูงพืชหนึ่ง เป็นสินค้าที่สำคัญ
 ของตลาดโลกและสามารถใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ รัฐบาลจึงได้บรรจุ เม็ดเงินไว้เป็นพืช
 เจริญในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมด้านการเพิ่มผลผลิตและปริมาณการ
 ส่งออกให้สูงขึ้น การส่งออกเม็ดเงินยังส่งผลให้เงินตราเข้าประเทศได้ปีละกว่า 200 ล้านบาท
 ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อปีการเพาะปลูก 2527/28 ประเทศไทยได้ส่ง เม็ดเงินออกจำหน่ายในตลาดโลก
 เป็นอันดับที่ 5 รองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน เม็กซิโก ซูดาน และอินเดีย อย่างไรก็ตาม
 ผลผลิตของประเทศไทยยังอยู่ในภาวะที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้เพราะการปลูกจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ หลาย
 ประการ อันได้แก่ 1) ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี 2) ราคาของพืชแข่งขันชนิดอื่น ๆ 3) การ
 กำหนดราคาผลผลิตขึ้นอยู่กับผู้ซื้อเพียงฝ่ายเดียว และ 4) เกษตรกรปลูกเป็นเพียงพืชเสริม

² ศูนย์สถิติการเกษตร, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

³ นาย เรืองเดช สุขสมบูรณ์, นางจันทิรา ศรีขาว และนายชวาลวุฒ ไชยบุรี,

รายได้เท่านั้น ในขณะที่ตลาดโลกมีความต้องการในปริมาณค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นเหตุผลหนึ่งที่แสดงว่าฐานะการแข่งขันด้านการตลาดของประเทศอยู่ในภาวะค่อนข้างเสียเปรียบกว่าประเทศอื่น ๆ ถึงเวลาแล้วที่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรจะหันมาสนใจศึกษาถึงภาวะการผลิตดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อให้มีส่วนสัมพันธ์กับการศึกษาในส่วนของต้นทุนและผลตอบแทนตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ในขั้นตอนการผลิตของเกษตรกร ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการค้าภายในและภายนอกประเทศ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการประกอบ เป็นข้อมูลการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมการผลิตเมล็ดงาให้บรรลุ เป้าหมายตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการร่วมรัฐบาลและ เอกชนด้านสินค้า เกษตรและการประมง ในคณะกรรมการพัฒนาการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ที่ได้บรรจุเมล็ดงาเป็นสินค้าเป้าหมายเพื่อการส่งออกชนิดหนึ่ง จึงควรมีการศึกษาในด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกงาตลอดจนภาวะการผลิตและการตลาด เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกงาสำหรับการบริโภคและส่งออก รวมทั้ง เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมน้ำมันงาและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ อันอาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กรของรัฐ และเกษตรกรผู้ปลูกงาด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการศึกษามีดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษารายละเอียดต้นทุนของการปลูกงา และผลตอบแทนจากการลงทุน
2. เพื่อศึกษาถึงภาวะการผลิต การตลาด และความต้องการเมล็ดงา
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อต้นทุนและรายได้ของการปลูกงา

ขอบเขตของการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางนั้น ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจาก เกษตรกรผู้ปลูกยางในเขตจังหวัดลพบุรีและกาญจนบุรี ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญในเขตภาคกลางของประเทศไทย การศึกษากระทำโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกยางจำนวน 55 ราย ในเขตดังกล่าว โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แล้วทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน โดยแยกเป็นรายจังหวัด ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลในปีการเพาะปลูก 2528/29

ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลประเภทนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์และสอบถามโดยตรงจากบุคคลดังต่อไปนี้
 - ก. เกษตรกรผู้ปลูกยางในเขตจังหวัดลพบุรีและกาญจนบุรี
 - ข. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ และเกษตรตำบลในท้องถิ่นจังหวัดลพบุรีและกาญจนบุรี
 - ค. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - ง. หอค้าส่งออกเมล็ดงา
 - จ. ผู้จัดการบริษัทยูเนี่ยนฟู้ดอินดัสตรี จำกัด (บริษัทผู้ผลิตน้ำมันงา)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า เอกสารอ้างอิง ตัวเลข สถิติ บทความ รายงานทางวิชาการที่เผยแพร่โดยหน่วยราชการ และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ก. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ข. กองเกษตรเคมี กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ค. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
- ง. กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- จ. กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง
- ฉ. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ช. ห้องสมุดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
- ซ. ห้องสมุดกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ฅ. สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย
- ญ. สภาหอการค้าไทย
- ฎ. ศูนย์การค้าญี่ปุ่น (JETRO)
- ฏ. สถานทูตอินเดีย
- ด. สถานทูตไต้หวัน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของห้องสมุดและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงความรู้เบื้องต้นทั่วไป เกี่ยวกับเมล็ดงาและการปลูกงา
2. ออกแบบสอบถาม เพื่อที่จะนำไปใช้สอบถาม เก็บข้อมูลปฐมภูมิ แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาต่อไป

3. ทำการสำรวจและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกงา เพื่อเก็บข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกงา รวมตลอดถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในการปลูกงาด้วย

4. ทำการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกงา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ผลที่ได้รับจากการศึกษา จะทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกงาในเขตภาคกลางของประเทศไทย ผลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ปลูกงา เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้ผลิตน้ำมันพืช ดังนี้

1. เกษตรกรผู้ปลูกงา

ก. ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจว่าจะลงทุนในการปลูกงาหรือไม่ โดยสามารถอาศัยข้อมูลจากต้นทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนมาพิจารณาประกอบว่า จะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่

ข. ทำให้ทราบถึงภาวะการตลาด ราคา ความเคลื่อนไหวของราคา ช่องทางการจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ค. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปลูกงา

2. ภาครัฐบาลและองค์กรของรัฐ

ก. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบแนวทางสำหรับหน่วยราชการที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผน กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกงาในประเทศไทย เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรมากขึ้น พร้อมทั้งยังช่วยกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เมล็ดงา เป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกร ลดปริมาณการนำเข้าพร้อมทั้งส่งเสริมให้เมล็ดงา เป็นสินค้าออกอีกด้วย

ข. ใช้เป็นตัวเลขพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยในการจัดระบบการทำฟาร์ม
แบบผสมผสาน และจัดระบบการปลูกพืช

๓. ผู้ผลิตน้ำมันพืช

เนื่องจาก เมล็ดงา เป็นวัตถุดิบชนิดหนึ่งในการผลิตน้ำมันพืชเพื่อการบริโภคและอุปโภค
ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะ เป็นข้อมูลในการพิจารณา เลือกวัตถุดิบ เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมน้ำมันพืช
ต่อไปได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย